

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.002.03.2021

Małgorzata Urban
Dyrektor Centrum Kształcenia Zawodowego
w Starachowicach,
ul. inż. W. Rogowskiego
27-200 Starachowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/071 Centra kształcenia praktycznego, ustawicznego i zawodowego w województwie
świętokrzyskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach (dalej: CKZ lub Centrum), ul. inż. W. Rogowskiego 14, 27-200 Starachowice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	W okresie objętym kontrolą Dyrektorem CKZ była Małgorzata Urban.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego.2. Finansowanie kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego.3. Realizacja i efektywność kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Marzena Baradziej, specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr LKI/31/2021 z 25 marca 2021 r.2. Roman Wilk, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LKI/27/2021 z 11 marca 2021 r.3. Piotr Fatalski, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr LKI/39/2021 z 14 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Oferta edukacyjna przygotowana przez CKZ wpisywała się w potrzeby lokalnego rynku pracy i umożliwiała zdobycie kwalifikacji na licznych kwalifikacyjnych kursach zawodowych (dalej: KKZ). W Centrum funkcjonował Powiatowy Punkt Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego, podejmowano też szeroką współpracę z pracodawcami, Powiatowym Urzędem Pracy w Starachowicach (dalej: PUP) i innymi instytucjami. Kadra zatrudniona w Centrum miała wymagane kwalifikacje i umożliwiano jej doskonalenie zawodowe. Centrum było przygotowane do prowadzenia egzaminów zawodowych we wszystkich kształconych kwalifikacjach. Przestrzegano przepisów dotyczących organizacji pracy placówki w czasie trwania pandemii. Liczba wyposażonych stanowisk w pracowniach, w których realizowano zajęcia praktyczne w zawodach *mechatronik* i *mechanik pojazdów samochodowych* nie była jednak adekwatna do liczebności grup realizujących w nich kształcenie praktyczne, brakowało też części obligatoryjnego wyposażenia. Plan nadzoru pedagogicznego nie zawierał wszystkich wymaganych elementów, jednak sam nadzór pedagogiczny był sprawowany prawidłowo.

W Centrum prawidłowo prowadzono gospodarkę finansową i rzetelnie wprowadzano dane o liczbie uczestników KKZ do Systemu Informacji Oświatowej (dalej: SIO). Podejmowano aktywne działania na rzecz uzyskania dodatkowych środków finansowych, w tym ze źródeł unijnych.

Centrum zapewniło odpowiednią liczebność grup uczestników KKZ. Programy nauczania KKZ spełniały wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych³ (dalej: rozporządzenie w sprawie KU). Rozkład zajęć trzech objętych badaniem szczegółowym KKZ, które rozpoczęły się w kontrolowanym okresie, był niezgodny z deklarowaną zaoczną formą zajęć, bowiem występowały przypadki organizowania zajęć więcej niż dwa dni w tygodniu. CKZ nie egzekwowało też od słuchaczy ww. kursów wymaganych dokumentów, w szczególności zaświadczeń lekarskich. Ponadto słuchacze tych kursów oceniani byli niezgodnie z wymogami regulaminu KKZ, a ewidencja zaświadczeń o ukończeniu KKZ nie zawierała daty jego wydania. CKZ zapewniło prawidłową liczbę godzin kształcenia w ramach praktycznej nauki zawodu (dalej: PNZ), rzetelnie prowadzono też dokumentację. Uczniom badanych klas w zawodzie *mechanik samochodowy* zapewniono odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej, przysługujące na danym stanowisku pracy podczas realizacji PNZ. Zdawalność KKZ w odniesieniu do liczby uczestników rozpoczynających kurs była niska. Efektywność ogólna PNZ rozumiana jako udział uczniów, którzy rozpoczęli PNZ i ukończyli ją z wynikiem pozytywnym była zadowalająca.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. poz. 652.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Organizacja kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego
Opis stanu faktycznego	<p data-bbox="397 412 1385 479">CKZ jest samodzielną i odrębną placówką publiczną, utworzoną 1 stycznia 1997 r.⁵ Organem prowadzącym Centrum jest powiat starachowicki.</p> <p data-bbox="1059 495 1385 521">(akta kontroli str. 218A-260)</p> <p data-bbox="397 544 1385 757">W okresie objętym kontrolą, zgodnie z zapisami statutu, CKZ prowadziło m.in. zajęcia praktyczne dla uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz KKZ. Statut placówki był zgodny z wymogami określonymi w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie ramowych statutów: publicznej placówki kształcenia ustawicznego oraz publicznego centrum kształcenia zawodowego⁶.</p> <p data-bbox="1059 779 1385 806">(akta kontroli str. 218A-260)</p> <p data-bbox="397 828 1385 1265">W Centrum obowiązywał regulamin KKZ⁷, w którym określono formę kursów (zaoczną lub wieczorową). Kwalifikacja na kurs następowała na podstawie podania, według kolejności zgłoszeń. Nadzór na przebiegiem, poziomem i sposobem prowadzenia zajęć KKZ powierzono dyrektorowi, a informowanie o zasadach organizacji i zaliczenia KKZ - opiekunowi semestru. Regulamin określał też zasady oceniania. W regulaminie zastrzeżono, iż słuchacz, który opuścił w danym semestrze co najmniej 50% czasu przeznaczanego na obowiązkowe zajęcia edukacyjne przewidziane w planie nauczania zostaje skreślony z listy. Zgodnie z regulaminem rekrutacji uczestników na KKZ⁸, uczestnikiem kursu mógł zostać pracujący dorosły lub bezrobotny (powyżej 18. roku życia) oraz absolwent i pełnoletni uczeń liceum, technikum, zasadniczych szkół zawodowych, gimnazjum, szkoły podstawowej.</p> <p data-bbox="1107 1288 1385 1314">(akta kontroli str. 56-60)</p> <p data-bbox="397 1337 1385 1518">W CKZ obowiązywał też regulamin uczestnictwa na KKZ w systemie <i>e-learning</i>, w którym przewidziano minimalną 50% frekwencję niezbędną do uzyskania zaliczenia przedmiotów. Ponadto opracowano regulamin zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w CKZ⁹, a w dniu 6 maja 2020 r. - regulamin praktyk zawodowych, który umożliwił ich realizację w formie projektu edukacyjnego¹⁰.</p> <p data-bbox="1145 1541 1385 1568">(akta kontroli str. 10)</p> <p data-bbox="397 1590 1385 1695">CKZ sporządzało na każdy rok szkolny arkusze organizacyjne, w których zawierano wykaz pozaszkolnych form kształcenia, przedmiotów zawodowych i praktyk zawodowych realizowanych w Centrum, czas trwania i wymiar godzin, planowaną</p>

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Akt założycielski nr 1/97.

⁶ Dz. U. poz. 320.

⁷ Wprowadzony zarządzeniem nr 22/2019 Dyrektora CKZ w sprawie wprowadzenia w Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach Regulaminów i Procedur.

⁸ Zarządzenie Dyrektora nr 9/2020 w sprawie wprowadzenia Regulaminu Praktyk Zawodowych w Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach.

⁹ Zarządzenie Dyrektora nr 20/2019 w sprawie wprowadzenia w Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach Regulaminów i Procedur.

¹⁰ W formie tej, w roku szkolnym 2019/2020 klasa 3brt *technik budownictwa* zrealizowała praktyki zawodowe.

liczbę słuchaczy, nazwę i symbol cyfrowy zawodu oraz nazwę i oznaczenie kwalifikacji, zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego oraz branżowego. Arkusze podlegały aktualizacji w wyniku zmian kadrowych.

W okresie objętym kontrolą CKZ miało w ofercie następujące KKZ kontynuowane z roku szkolnego 2018/2019: A.28. *Organizacja i nadzorowanie transportu w zawodzie Technik spedytor*, A.30. *Organizacja i monitorowanie przepływu zasobów i informacji w procesach produkcji, dystrybucji i magazynowania w zawodzie Technik logistik*, A.65. *Rozliczanie wynagrodzeń i danin publicznych w zawodzie Technik rachunkowości*, A.74. *Organizacja procesów wytwarzania wyrobów odzieżowych w zawodzie Technik przemysłu mody*, B.07. *Wykonywanie robót posadzgarsko-okładzinowych w zawodzie Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie* i M.19. *Użytkowanie obrabiarek skrawających w zawodzie Operator obrabiarek skrawających*. W roku szkolnym 2019/2020 uruchomiono następujące KKZ: AU.20. *Prowadzenie sprzedaży w zawodzie Sprzedawca*; AU.22. *Obsługa magazynów w zawodzie Magazynier-logistik*, AU.31. *Organizacja transportu oraz obsługa klientów i kontrahentów w zawodzie Technik spedytor*, BD.05. *Wykonywanie robót związanych z budową, montażem i eksploatacją sieci oraz instalacji sanitarnych w zawodzie Monter sieci i instalacji sanitarnych*, EE.02. *Montaż, uruchamianie i konserwacja urządzeń i systemów mechatronicznych w zawodzie Mechatronik*; EE.05. *Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych w zawodzie Elektryk*.

W bieżącym roku szkolnym oferowano kształcenie w oparciu o nową podstawę programową na następujących KKZ: MOD.03. *Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych w zawodzie Krawiec*; SPL.01. *Obsługa magazynów w zawodzie Magazynier-logistik*; HAN.02. *Prowadzenie działań handlowych w zawodzie Technik handlowiec*; MOT.06. *Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych w zawodzie Technik pojazdów samochodowych*; SPL.05. *Organizacja transportu oraz obsługa klientów i kontrahentów w zawodzie Technik spedytor*; HAN.01. *Prowadzenie sprzedaży w zawodzie Sprzedawca*; MEC.05. *Użytkowanie obrabiarek skrawających w zawodzie Operator obrabiarek skrawających* oraz EKA.04. *Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej w zawodzie Technik ekonomista*.

Ponadto w kontrolowanym okresie zaplanowano realizację praktycznej nauki zawodu w formie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych dla uczniów zgłoszonych przez Zespół Szkół nr 1, Zespół Szkół nr 2 i Zespół Szkół nr 3 w Starachowicach.

(akta kontroli, str. 489-493)

CKZ opracowywało ofertę m.in. na podstawie doświadczeń zebranych ze współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, obserwacji ofert pracy zgłaszanych do PUP i Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach, analizy barometru zawodów deficytowych i potrzeb potencjalnych słuchaczy, współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi w powiecie oraz w oparciu o bazę szkoleniową placówki.

(akta kontroli, str. 284)

Centrum, zgodnie z § 7 rozporządzenia w sprawie KU, podjęło współpracę z pracodawcami, PUP, innymi placówkami lub instytucjami. Współpraca z pracodawcami polegała na planowaniu i organizowaniu kursów stosownie do zgłaszanych potrzeb, warsztatów, realizacji praktycznej nauki zawodu w formie zajęć praktycznych lub praktyk zawodowych, występowaniu o fundusze unijne i realizacji projektów oraz innowacji pedagogicznych. Współpraca z Powiatowym Zakładem Aktywności Zawodowej w Starachowicach dotyczyła m.in. planowania

nowych kierunków kursów, szkoleń, warsztatów i praktyk zawodowych, podnoszenia kwalifikacji podopiecznych PZAZ na otwartym rynku pracy, integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem. Centrum zawarło także porozumienie z Kieleckim Parkiem Technologicznym o współpracy w zakresie m.in. inicjowania działań na rzecz rozwoju naukowego i społeczno-gospodarczego, wspólnej realizacji projektów naukowo-badawczych i badawczo-rozwojowych, podejmowania działań na rzecz zwiększania zainteresowania podmiotów sektora publicznego i prywatnego działalnością naukowo-badawczą i innowacyjną, podnoszenia kompetencji absolwentów na rynku pracy przez organizację wspólnych praktyk i staży. CKZ współpracowało także w zakresie zadań statutowych z innymi placówkami, organizując m.in. coroczny Turniej Samochodowej Wiedzy Technicznej i Turniej Wiedzy o Elektryczności. Centrum nie organizowało kursów „na zamówienie”.

(akta kontroli, str. 285-345)

W Centrum funkcjonował Powiatowy Punkt Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego, a zadania te realizowały dwie osoby, które miały wymagane kwalifikacje. Punkt prowadził działania adresowane do dzieci, młodzieży i rodziców. Współpracowano z placówkami przedszkolnymi, szkołami podstawowymi, gimnazjami, szkołami zawodowymi i ogólnokształcącymi. Przedstawiano ofertę wspomaganie realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa w szkołach, organizowano wycieczki zawodoznawcze, szkolenia, warsztaty, zajęcia grupowe i indywidualne, zajęcia edukacji przedzawodowej w ramach Klubu Małego Zawodowca. Punkt współpracował z PUP i Wojewódzkim Urzędem Pracy w zakresie szkoleń, uzyskiwania informacji o rynku pracy, w przygotowaniu stoiska na Targach Szkół i Uczelni w Kielcach.

(akta kontroli, str. 352-353)

Uczniom i słuchaczom KKZ udzielano porad związanych z wyborem odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz planowanym rozwojem kariery zawodowej a także wskazówek dotyczących poszukiwania i podejmowania pracy, informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach dalszego rozwoju i kształcenia.

(akta kontroli, str. 346-353)

Ofertę kształcenia CKZ prezentowano na stronie internetowej Centrum¹¹, na plakatach promocyjnych wysyłanych do przedsiębiorców i szkół z terenu powiatu, tablicach informacyjnych w budynku głównym Centrum, w mediach społecznościowych (*Facebook*). Oferta prezentowana była także podczas targów edukacyjnych, giełd szkół, dni otwartych w szkołach i innych imprez okolicznościowych¹², a także podczas spotkań z rodzicami w szkołach, z którymi CKZ współpracuje czy podczas zajęć z doradztwa zawodowego. Oferta zawierała kluczowe informacje potrzebne do wyboru kształcenia dla potencjalnych słuchaczy. Na stronie internetowej zamieszczono informację o wszystkich realizowanych KKZ, terminach rekrutacji, udostępniono też formularz podania o przyjęcie na kurs.

(akta kontroli, str. 284)

Przydatność oferowanych KKZ dla krajowego rynku pracy była niska¹³ oraz zadowalająca dla rynku wojewódzkiego¹⁴. Spośród oferowanych kwalifikacyjnych kursów zawodowych, 75% było adekwatnych do potrzeb powiatowego rynku pracy i umożliwiały one zdobycie kwalifikacji przydatnych na lokalnym rynku pracy.

¹¹ <http://ckzstarachowice.pl/>

¹² Np. Kongres Edukacji Zawodowej w Kielcach.

¹³ Wynosiła 19% w 2019 i 2020 r.

¹⁴ W 2020 r. wynosiła 69%.

(akta kontroli, str. 354)

W latach 2019/2020 i 2020/2021 CKZ zatrudniało 25 nauczycieli teoretycznych i praktycznych przedmiotów zawodowych. Tygodniowy, obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin wynosił 18 lub 20 godzin. Zasoby kadrowe Centrum zabezpieczały możliwość kształcenia w realizowanych kwalifikacjach. Kwalifikacje 14 z 25 nauczycieli były związane z zawodami deficytowymi poszukiwanymi na krajowym rynku pracy, kwalifikacje 18 – z zawodami deficytowymi na wojewódzkim rynku pracy, kwalifikacje 21 – z zawodami deficytowymi na powiatowym rynku pracy. Trzynastu nauczycieli zatrudniono na podstawie umowy o pracę na czas określony, jednego – na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony oraz jedenastu – na podstawie umów o pracę na czas określony. Spośród wskazanej liczby nauczycieli ośmiu nie było praktykami (nie mieli doświadczenia zawodowego w branży, w której kształcą).

(akta kontroli, str. 355-359)

W CKZ nie opracowano harmonogramu szkoleń branżowych, o których mowa w art. 70c ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela¹⁵. Analizy potrzeb szkoleniowych dokonano weryfikując dokumentację pracowniczą. Dyrektor oświadczyła, że w CKZ szkolenia branżowe dotyczą 11 nauczycieli PNZ¹⁶, w tym do 4 maja 2021 r. zaświadczenie o ukończeniu szkolenia branżowego przedłożyło dwóch nauczycieli. Z wyjaśnień wynika ponadto, że z uwagi na znaczny udział nauczycieli w realizowanej przez placówkę formie kształcenia WBL¹⁷ i odbywanie zajęć praktycznych u pracodawców, uzgodniono termin złożenia zaświadczeń o ukończeniu szkolenia do 30 czerwca 2021 r. Po tym terminie, dla pozostałych nauczycieli opracowany zostanie harmonogram, który przedstawiony zostanie na posiedzeniu Rady Pedagogicznej, kończącej rok szkolny 2020/2021.

(akta kontroli, str. 360)

Dyrektor CKZ opracowała plany nadzoru pedagogicznego na lata 2019/2020 i 2020/2021, uwzględniające kierunki polityki oświatowej państwa. Plany te zawierały tematykę i terminy przeprowadzania kontroli przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, zakres wspomagania nauczycieli w realizacji ich zadań, plan obserwacji i zakres monitorowania pracy placówki. W planach tych nie wskazano przedmiotu ewaluacji wewnętrznej oraz terminu jej przeprowadzenia, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Plany nadzoru zostały przedstawione podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej¹⁸. Wnioski z realizacji planu nadzoru za rok szkolny 2019/2020 dotyczyły zweryfikowania zasad oceniania i klasyfikowania uczniów, poprawy staranności i terminowości prowadzenia dokumentacji pedagogicznej, kontynuacji comiesięcznych posiedzeń Rady Pedagogicznej, wznowienia działalności Klubu Małego Zawodowca i Międzyszkolnego Centrum Doradztwa Zawodowego oraz Klubu Miłośników Motoryzacji, systematycznej współpracy z przedsiębiorcami w kierunku kształcenia WBL i wspólnej realizacji projektu dla uczniów technikum, a także powołania stowarzyszenia w celu poprawy jakości pracy placówki i zwiększenia możliwości uzyskiwania środków pozabudżetowych.

(akta kontroli, str. 361-405)

¹⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 2215, ze zm.

¹⁶ Dla części nauczycieli CKZ nie jest jednostką macierzystą.

¹⁷ Forma kształcenia zawodowego odbywająca się w środowisku pracy.

¹⁸ Na posiedzeniach w dniu 13 września 2019 r. oraz 15 września 2020 r.

Sprawozdania z realizacji nadzoru nie zawierały pełnej informacji o zakresie działań kontrolnych, prowadzonych obserwacjach i wynikach monitorowania ujętych w planach nadzoru. Dokumentacja nadzoru pedagogicznego składała się jednak z kilku dokumentów, w tym księgi kontroli wewnętrznej, wyników prowadzonych obserwacji, planów pracy i sprawozdań poszczególnych komisji (przedmiotowej, profilaktyczno-wychowawczej, z realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego, z ewaluacji wewnętrznej).

(akta kontroli, str. 406-417)

Dyrektor CKZ wyjaśniła: *dokumenty rozpatruję całościowo, nie powielając ich treści w sprawozdaniu rocznym z nadzoru pedagogicznego. Z wyjaśnień wynika, że uczestnicząc w cyklicznych szkoleniach z nadzoru pedagogicznego¹⁹, Dyrektor nigdy nie uzyskała ramowego planu nadzoru dostosowanego do specyfiki centrum kształcenia zawodowego. W każdym roku szkolnym Dyrektor dostosowywała więc plan nadzoru przygotowany dla szkoły na potrzeby CKZ. Jak wyjaśniła, okres pandemii zaburzył jego realizację. (...) W związku z zaistniałymi warunkami nie dostosowałam również sprawozdania z nadzoru do nowego planu. W sprawozdaniu zawarto natomiast także inne informacje, kluczowe dla jakości pracy Centrum, w tym: gospodarcze, podejmowane w celu poprawy jakości pracy, dotyczące współpracy z instytucjami zewnętrznymi i pozostałych zadań statutowych. Nie wszystkie zaplanowane działania kontrolne oraz obserwacje zostały zrealizowane z powodu pandemii.*

Dyrektor CKZ wyjaśniła także: *wyniki i wnioski ze sprawowanego całościowo nadzoru przedstawiam na posiedzeniu RP kończącym dany rok szkolny (...) oraz po zakończeniu pierwszego semestru na plenarnym posiedzeniu Rady. (...) Przyjęta przeze mnie forma realizacji nadzoru pedagogicznego została omówiona w gronie dyrektorów centrów kształcenia zawodowego i planuję ją przedstawić na Radzie Dyrektorów ds. Szkolnictwa Zawodowego przy Świętokrzyskim Kuratorze Oświaty, jako formę nadzoru dedykowaną centrom kształcenia zawodowego.*

Ewaluacją wewnętrzną w roku szkolnym 2019/2020 objęto stopień przestrzegania zmienionych od 1 września 2019 r. zasad oceniania, funkcji oceny szkolnej, w tym jej motywacyjnej roli. W bieżącym roku szkolnym zaplanowano ewaluację wewnętrzną w zakresie określenia stanu psychospołecznego uczniów Centrum i wypracowania skutecznych rozwiązań umożliwiających pełny powrót do funkcjonowania w środowisku szkolnym sprzed okresu pandemii.

(akta kontroli, str. 418-425)

Każdego roku opracowywano plan doskonalenia nauczycieli, na podstawie którego organ prowadzący przekazywał środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli. Ponadto odbywały się szkolenia dla rad pedagogicznych, a nauczyciele, w ramach samokształcenia brali udział w szkoleniach lub konferencjach.

(akta kontroli, str. 426-429)

W dniu 10 stycznia 2020 r. CKZ podpisało porozumienie o współpracy partnerskiej (stronami było też Starostwo Powiatowe w Starachowicach i Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach) w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa metodycznego dla nauczycieli wszystkich szczebli edukacji w powiatach starachowickim i skarżyskim.

(akta kontroli, str. 430-431)

¹⁹ Prowadzonych przez Kuratorium Oświaty w Kielcach i instytucje zewnętrzne.

W CKZ funkcjonował system zapewnienia jakości kształcenia w ramach obowiązującego systemu kontroli zarządczej. Jednym ze sformułowanych celów było *Zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług edukacyjnych*. W ramach tego celu sformułowano następujące zadania: zapewnienie efektywnej zdawalności zewnętrznych egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, zapewnienie poradnictwa i informacji w zakresie doradztwa zawodowego, utrzymanie i rozwój profili kształcenia pod potrzeby rynku pracy. Dla każdego zadania wyznaczono osobę odpowiedzialną za jego realizację, mierniki oraz sprawozdawano jego wartość za rok kalendarzowy.

(akta kontroli, str. 432-438, 476)

Dyrektor CKZ w roku szkolnym 2019/2020 uczestniczyła w Kongresie Edukacja Przyszłości w Kielcach, gdzie wygłosiła prelekcję nt. *Doświadczenia w zakresie realizacji zajęć praktycznych we współpracy z przedsiębiorcami* oraz brała udział w spotkaniu roboczym *Międzyszkolnego Centrum Doradztwa Zawodowego i Powiatowego Punktu Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego*. W dniu 14 listopada 2019 r. podpisano porozumienie z Instytutem Badań Edukacyjnych o współpracy partnerskiej w zakresie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji Zawodowych, w ramach którego zorganizowano seminarium z udziałem przedstawicieli szkół ponadpodstawowych oraz lokalnych przedsiębiorców. W roku szkolnym 2020/2021 nauczyciele zaangażowali się w produkcję przyłbic i szycie maseczek. Były to formy budowania pozytywnego wizerunku placówki w lokalnym środowisku.

CKZ prowadził Klub Małego Zawodowca – zajęcia warsztatowe przeznaczone dla dzieci i młodzieży w wieku od pięciu do 15 lat, w podziale na grupy wiekowe²⁰. Zajęcia zostały wstrzymane w związku z pandemią. W Centrum działał także Klub Miłośników Motoryzacji, którego celem było rozwijanie i kształtowanie pasji w odkrywaniu zdolności i umiejętności motoryzacyjnych. W dniu 31 maja 2019 r. odbyła się VI edycja Turnieju Samochodowej Wiedzy Technicznej, zorganizowanego we współpracy z Okręgowym Inspektorem Pracy w Kielcach i firmą MAN Bus, według autorskiego pomysłu nauczyciela praktycznej nauki zawodu. W zawodach uczestniczyli uczniowie ze szkół w Skarżysku-Kamiennej, Staszowie, Starachowicach, Iłży i Radomiu, uczniowie CKZ oraz klasy patronackiej MAN. W dniu 10 maja 2019 r. CKZ zorganizowała I Turniej Wiedzy o Elektryczności, w którym udział wzięli uczniowie ze szkół w Iłży, Skarżysku-Kamiennej, Końskich, Starachowicach oraz uczniowie odbywający zajęcia praktyczne w CKZ.

(akta kontroli, str. 439-463)

W latach 2019-2021 wizytatorzy Kuratorium Oświaty w Kielcach nie przeprowadzali ewaluacji.

(akta kontroli, str. 475)

W okresie objętym kontrolą, pracownie Centrum mieściły się w dwóch lokalizacjach. W budynku przy ul. inż. W. Rogowskiego, poza sekretariatem i gabinetami dyrektorów CKZ, mieściło się 12 pracowni (*projektowania i wykonywania odzieży, dwie komputerowe, obrabiarek konwencjonalnych, sprzedawcy, mechatroniki, montażu, uruchamiania i konserwacji instalacji elektrycznych, napędów elektrycznych, instalacji elektrycznych, elektroniki oraz pracownia doradztwa zawodowego, doradztwa metodycznego*) i sala konferencyjna. Kompleks przy ul. 1 Maja składał się z trzech budynków, w całości będących do dyspozycji CKZ. W budynku B, tzw. budowlanym, parterowym, o łącznej powierzchni 438 m² mieściły

²⁰ W okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2020 r. w zajęciach uczestniczyło 200 uczniów szkół podstawowych z miasta i powiatu. Dzieci poprzez zabawę odkrywały tajniki poszczególnych zawodów.

się następujące pracownie: *instalacji sanitarnych* (31 m²), dwie *budowlane* (42,6 m²), *pracownia obrabiarek sterowanych numerycznie* (42 m²). Nowy budynek A²¹, tzw. administracyjny, o łącznej powierzchni 509,98 m², mieścił następujące pracownie: *obróbki ręcznej* (105,51 m²), *demontażu i naprawy podzespołów samochodowych* (105,51 m²), *pracownia przewozu terenowego i środków transportu* (143 m²). W budynku M, tzw. mechanicznym znajdowały się pracownie: *połączeń nierozłącznych* (spawalnia) (85 m²), *diagnostyki i naprawy samochodów* (115 m²), *obróbki mechanicznej i regeneracji podzespołów samochodowych* (40 m²), *elektromechaniki pojazdów samochodowych* (73,35 m²), *pracownia chłodnictwa, klimatyzacji i mechatroniki* (73,92 m²) oraz *diagnostyki i naprawy osprzętu silnika* (22 m²).

Badaniem szczegółowym objęto pomieszczenia i wyposażenie pracowni, w której realizowany był KKZ *Montaż, uruchamianie i konserwacja urządzeń i systemów mechatronicznych* w zawodzie *mechatronik* oraz pracowni, w których odbywały się zajęcia praktyczne w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych*.

Pracownie te wyposażono w części niezgodnie z warunkami kształcenia w zawodach *mechatronik* i *mechanik pojazdów samochodowych*, o których mowa w części III załącznika do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach²² (dla obu ww. zawodów) oraz w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego²³ (w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych*). Szerzej na ten temat w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 464-474, 528-529)

Po likwidacji etatu bibliotekarza, zbiory zgromadzone przez bibliotekę zostały wypożyczone przez nauczycieli praktycznej nauki zawodu do pracowni.

(akta kontroli, str. 476)

Centrum zapewniało bezpieczne i higieniczne warunki pracy. Pracownie wyposażono w apteczki pierwszej pomocy i gaśnice. Obiekty były w pełni (parterowe budynki przy ul. 1 Maja) lub częściowo (dwupiętrowy budynek przy ul. Rogowskiego) przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Wszystkie budynki przy ul. 1 Maja były wyposażone w łazienkę dla osób niepełnosprawnych. W budynku A, tzw. administracyjnym dostępna była także winda, która pozwalała dotrzeć do pracowni mieszczącej się poniżej poziomu parteru oraz podjazd dla wózków. Wjazd do budynku M, tzw. mechanicznego, możliwy był od strony pracowni mechanicznej. W dwupiętrowym budynku przy ul. Rogowskiego dostępny był podjazd dla wózków inwalidzkich oraz łazienka dla osób niepełnosprawnych, zlokalizowana na parterze. W budynku nie ma windy, zatem dostęp do pracowni na piętrze pierwszym i drugim dla osób niepełnosprawnych ruchowo nie był zapewniony. Raz w roku, Dyrektor CKZ powoływała komisję, która przeprowadzała kontrolę zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w obiektach przy ul. 1 Maja i ul. Rogowskiego (obejmowały teren budynku i wokół budynku, stan pomieszczeń i korytarzy, pomieszczeń sanitarnych, wyposażenia, oznakowanie dróg ewakuacyjnych, instrukcje bhp, gaśnice itp.). Systematycznie przeprowadzano kontrole i przeglądy instalacji elektrycznej i piorunochronowej, grzewczej i wentylacyjnej, wodno-

²¹ Budynek powstał w ramach pierwszego etapu projektu *Rozwój edukacji zawodowej powiatu starachowickiego*.

²² Dz. U. poz. 860, ze zm., dalej: podstawa programowa z 2017 r.

²³ Dz. U. poz. 991, ze zm., dalej: podstawa programowa z 2019 r.

kanalizacyjnej, zabezpieczenie przeciwpożarowe, wyposażenie i rozmieszczenie apteczek.

(akta kontroli, str. notatka, 477-488)

Dyrektor CKZ wyjaśniła, że w związku z realizowanym projektem *Rozwój edukacji zawodowej Powiatu Starachowickiego*, następowały przeniesienia wyposażenia pomiędzy budynkami Centrum. Po jego zakończeniu planowana jest inwentaryzacja drogą spisu z natury.

(akta kontroli, str. 520)

Dyrektor opracowywała odrębne harmonogramy zajęć praktycznych oraz zajęć w ramach KKZ na lata 2019/2020 i 2020/2021 z podziałem na poszczególne semestry. Harmonogramy udostępniano uczniom za pośrednictwem szkół macierzystych, a uczestnikom KKZ za pośrednictwem platformy *Moodle*²⁴.

(akta kontroli, str. 955)

W początkowym okresie pandemii, Dyrektor informowała o zawieszeniu zajęć praktycznych w placówce. Kwalifikacyjne kursy zawodowe, w okresie od 12 marca do 24 maja, zgodnie z ogłoszeniami miały odbywać się w formie *e-learningowej*. W roku szkolnym 2019/2020 zarządzeniem nr 11/2020 z 29 maja 2020 r.²⁵ wprowadzono procedurę bezpieczeństwa związaną z przebywaniem uczniów w CKZ na zajęciach w formie konsultacji.

Dyrektor CKZ oświadczyła, że po wznowieniu zajęć praktycznych w formie stacjonarnej, CKZ kontaktował się ze szkołami macierzystymi, które zamieszczały stosowne informacje w dziennikach elektronicznych. O wysłaniu dziecka na zajęcia decydował rodzic. W roku szkolnym 2020/2021, zarządzeniem nr 15/2020 z dnia 28 sierpnia 2020 r.²⁶ wdrożono procedurę bezpieczeństwa w celu zapobiegania i przeciwdziałania COVID-10. W § 12 ww. zarządzenia uregulowano zasady organizacji zajęć praktycznych. Maksymalną liczebność grup określono na 12 osób, zaznaczając, że może być zwiększona w uzasadnionych przypadkach. Od 24 października zajęcia praktyczne realizowano w formie *e-learningowej*. W okresie od 30 listopada do 22 grudnia 2020 r. wprowadzono możliwość skrócenia jednostki lekcyjnej do 30 minut, elastycznego czasu rozpoczynania i kończenia zajęć praktycznych i przerw oraz obowiązek pisemnego informowania o tych zmianach Dyrektora CKZ. Te same rozwiązania wprowadzono ponownie od 18 stycznia 2021 r. W okresie od 29 marca do 11 kwietnia 2021 r. zajęcia praktyczne ponownie odbywały się w formie *e-learningowej*. Ogłoszenia i komunikaty publikowano na stronie internetowej CKZ lub wywieszano na tablicach ogłoszeń w placówce.

(akta kontroli, str. 494-518, 520)

Analiza dzienników lekcyjnych PNZ i KKZ wykazała, że w dziennikach lekcyjnych w sposób niejednorodnie dokumentowano formę przeprowadzenia zajęć (zdalnie lub tradycyjnie). Zapisów takich nie zawierał dziennik klasy De w zawodzie *Elektryk* w roku szkolnym 2019/2020.

²⁴ Moodle – ang.: Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment (Modularne Obiektowo Zorientowane Środowisko Nauczania) – jest to aplikacja pozwalająca tworzyć kursy internetowe i nimi zarządzać. Platforma Moodle jest środowiskiem nauczania zdalnego online dostępnym w przeglądarkach internetowych. Umożliwia tworzenie i administrację kursów online – tym samym zarządzanie całym procesem zdalnego nauczania. Jest to projekt rozwojowy mający na celu wspomaganie jego dydaktycznego i metodycznego aspektu edukacji (źródło: e-pasje.pl).

²⁵ W sprawie wprowadzenia w CKZ procedur przychodzenia/wychodzenia oraz przebywania uczniów w CKZ na zajęciach w formie konsultacji.

²⁶ Dyrektora CKZ w Starachowicach w sprawie wprowadzenia procedury bezpieczeństwa w celu zapobiegania i przeciwdziałania COVID-19 wśród uczniów, słuchaczy, rodziców i pracowników obowiązująca na terenie Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach od 1 września 2020 r.

Po okresie zawieszenia, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19²⁷, wdrożono prowadzenie zajęć, w tym praktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, z możliwością konsultacji z poszczególnymi nauczycielami. Zajęcia praktyczne realizowano z wykorzystaniem panelu zdalnego. Uczniowie zapoznawali się z instrukcjami, materiałami dydaktycznymi, multimedialnymi, filmami dydaktycznymi i szkoleniowymi. Dostępne były indywidualne konsultacje z wykorzystaniem drogi telefonicznej, e-mailowej, poprzez *skype*, *messenger*, czat *g-mail* lub sms. Na podstawie załączonych materiałów uczniowie rozwiązywali zadania i prace zaliczeniowe. Zajęcia praktyczne w tej formie realizowano do końca roku szkolnego 2019/2020.

W roku szkolnym 2020/2021, zajęcia praktyczne do 23 października 2020 r. odbywały się stacjonarnie. Od 24 października do 29 listopada realizowano je w formie *e-learningowej*. Od 30 listopada 2020 r. do 28 marca 2021 r. zajęcia odbywały się w pracowniach CKZ. Od 29 marca przywrócono zdalną formę kształcenia. Z dniem 19 kwietnia 2021 r. na zajęcia praktyczne do CKZ powrócili uczniowie klas III szkoły branżowej I stopnia i słuchacze KKZ, którzy przystępują do egzaminów zawodowych w sesji czerwiec/lipiec 2021, a od 26 kwietnia – pozostali uczniowie.

(akta kontroli, str. 519)

Nie wystąpiły przypadki skrócenia realizacji praktycznej nauki zawodu po zakończeniu czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. Zajęcia praktyczne w pracowniach zorganizowano w grupach nieprzekraczających 12 osób, ponieważ w większości klas liczebność grupy uczniów była niższa. Wyjątkiem była klasa 2g *elektromechanik pojazdów samochodowych*, licząca 27 uczniów. Klasę podzielono na dwie grupy: czternasto- i trzynastoosobową. Dyrektor CKZ oświadczyła, że maksymalna frekwencja uczniów na zajęciach wynosiła 13, jednak zajęcia prowadzono z przestrzeganiem reżimu sanitarnego.

(akta kontroli, str. 520)

Zdaniem Dyrektora CKZ, *ograniczenia związane z okresem pandemii wpłynęły zdecydowanie negatywnie na realizację zajęć praktycznych kcz i praktycznej nauki zawodu. Zajęcia praktyczne realizowane de facto w formie teoretycznej, w każdej branży prowadzonej w CKZ, znacznie ograniczyły możliwości słuchaczy, co do pełnego zdobycia wymaganych na egzaminie zawodowym umiejętności praktycznych oraz w dużym stopniu utrudniły osiągnięcie założonych efektów kształcenia.*

Z wyjaśnień Dyrektora CKZ wynika, że choć w trakcie pandemii były okresy, w których dopuszczono realizację zajęć praktycznych w formie stacjonarnej, to pojawiły się wówczas ograniczenia komunikacji publicznej dotyczące słuchaczy i uczniów. Dyrektor CKZ dodała: *problemy z dojazdem występują w dalszym ciągu nie tylko w dni robocze, ale również w dni wolne od pracy. To istotny problem utrudniający, często uniemożliwiający dotarcie na zajęcia uczniom z mniejszych miejscowości.*

Wśród barier w kształceniu zawodowym w czasie pandemii Dyrektor wymieniła brak możliwości zdobycia i utrwalenia umiejętności praktycznych, znaczne ograniczenia

²⁷ Dz. U. poz. 493, ze zm.

czasowe w okresach nauki stacjonarnej na wyćwiczenie umiejętności praktycznych, ograniczenia komunikacji publicznej, niski poziom zaangażowania uczniów i słuchaczy w zajęcia prowadzone w formie zdalnej, trudności uczniów w powrocie do dyscypliny szkolnej w okresach nauki stacjonarnej. Inne bariery w kształceniu praktycznym to m.in.: *polityka oświatowa organu prowadzącego, pozwalająca na prowadzenie zajęć praktycznych w szkołach, pomimo funkcjonowania CKZ, co skutkuje dublowaniem kosztów wyposażenia pracowni zajęć praktycznych, zbyt niskie nakłady na wyposażenie pracowni, zbyt liczne grupy na zajęciach praktycznych, brak możliwości prawnych egzekwowania od słuchaczy KKZ obowiązku przystępowania do egzaminów zewnętrznych, co wpływa na wysokość uzyskiwanej subwencji oświatowej, liczba godzin KKZ uniemożliwiająca realizację kursu zgodnie z obowiązującym prawem oświatowym i definicją kursu jako krótkiej formy kształcenia, brak odpowiedniej liczby wykwalifikowanych nauczycieli PNZ, brak zastępowalności kadry pedagogicznej.*

Dyrektor CKZ wyjaśniła, że miała dostęp do kompleksowej informacji na temat wprowadzanych zmian w zasadach funkcjonowania jednostki w trakcie pandemii. Dyrektor podkreśliła jednak: *poszczególne (podpisane) akty prawne na oficjalnych stronach ministerialnych ukazują się zbyt późno w stosunku do wprowadzanych zmian. Dostępne wcześniej projekty rozporządzeń nie mogą stanowić podstawy prawnej do dokonywania zmian w funkcjonowaniu placówki.*

(akta kontroli, str. 524-525)

Centrum posiadało upoważnienie do przeprowadzenia egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie we wszystkich kwalifikacjach, w których realizowało kształcenie.

(akta kontroli, str. 554-641)

CKZ nie występowało z wnioskiem o akredytację ani o inne certyfikaty potwierdzające wysoką jakość kształcenia lub funkcjonowania placówki. CKZ uzyskało atest Instytutu Spawalnictwa uprawniający do szkolenia spawaczy pod merytorycznym nadzorem Ośrodka Obsługi Spawalnictwa Krajowego Instytutu Spawalnictwa oraz egzaminowania spawaczy po kursach (na okres od 24 października 2019 r. do 23 października 2021 r.).

(akta kontroli, str. 532)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wyposażenie pracowni, w których realizowano kształcenie praktyczne na KKZ w zawodzie *mechatronik* (w oparciu o podstawę programową z 2017 r.) i zajęcia praktyczne w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych* (w oparciu o podstawy programowe z 2017 r. i z 2019 r.), nie było w pełni zgodne z wymogami określonymi w części III załącznika do podstawy programowej z 2017 r. oraz w załączniku nr 3 do podstawy programowej z 2019 r., gdyż:
 - a) liczba niżej wymienionych stanowisk w ww. pracowniach, nie była dostosowana do liczebności tych grup:
 - w CKZ dostępne były trzy stanowiska pomiarowe, podczas gdy zgodnie z przepisami podstawy programowej z 2017 r. dotyczącymi zawodu *mechatronik*, w pracowni elektrotechniki i elektroniki jedno stanowisko powinno być dostępne dla dwóch uczniów,
 - dostępnych było osiem stanowisk komputerowych dla uczniów, podczas gdy zgodnie z podstawą programową z 2017 r., w pracowni rysunku

- technicznego i systemów CAD (dla zawodu *mechatronik*), w pracowni konstrukcji maszyn, pojazdów samochodowych, rysunku technicznego oraz podstaw motoryzacji (dla zawodu *mechanik pojazdów samochodowych*), jedno stanowisko powinno być dostępne dla jednego ucznia,
- dostępne były trzy stanowiska do montażu i demontażu elementów, podzespołów i zespołów mechanicznych, pneumatycznych, podczas gdy zgodnie z podstawą programową z 2017 r. (dla zawodu *mechatronik*), w pracowni montażu urządzeń i systemów mechatronicznych jedno stanowisko powinno być dostępne dla dwóch uczniów,
 - dostępne były trzy stanowiska umożliwiające rozruch i konserwację urządzeń i systemów mechatronicznych, podczas gdy zgodnie z przepisami podstawy programowej z 2017 r. dotyczącymi zawodu *mechatronik*, w pracowni użytkowania urządzeń i systemów mechatronicznych, jedno stanowisko powinno być dostępne dla dwóch uczniów,
 - dostępne było jedno stanowisko z komputerem diagnostycznym oraz oprogramowaniem (w pracowni dla zawodu *mechanik pojazdów samochodowych*), podczas gdy zgodnie z przepisami podstawy programowej z 2019 r. dotyczącymi zawodu *mechanik pojazdów samochodowych*, jedno stanowisko powinno być dostępne dla sześciu uczniów,
 - dostępne było jedno stanowisko do mycia podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych, podczas gdy zgodnie z podstawą programową z 2019 r. dotyczącą zawodu *mechanik pojazdów samochodowych*, jedno stanowisko powinno być dostępne dla sześciu uczniów,
 - dostępne było jedno stanowisko do wymiany materiałów eksploatacyjnych, podczas gdy zgodnie z przepisami podstawy programowej z 2019 r. dotyczącymi zawodu *mechanik pojazdów samochodowych*, jedno stanowisko powinno być dostępne dla sześciu uczniów.

Analiza dzienników lekcyjnych z okresu, w którym odbywało się kształcenie w zakresie kwalifikacji w dwóch objętych badaniem szczegółowym zawodach wykazała, że w zajęciach praktycznych uczestniczyły dwie grupy po 14 słuchaczy (na KKZ w zawodzie *mechatronik*) oraz od dwóch do 12 słuchaczy (zajęcia praktyczne w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych*).

Zachowanie wymogu jednego stanowiska na określoną w podstawach programowych z 2017 r. i 2019 r. liczbę uczniów w ww. pracowniach nie było zatem możliwe.

(akta kontroli, str. 82-90, 464-473, 823-924)

Dyrektor CKZ wyjaśniła, że w ramach projektu²⁸ dokupione zostaną cztery stanowiska pomiarowe, 10 stanowisk do rysunku technicznego i osiem systemów CAD, cztery stanowiska do montażu i demontażu elementów, podzespołów i zespołów mechanicznych, pneumatycznych oraz cztery stanowiska montażu układów hydraulicznych, które umożliwią także przeprowadzenie rozruchu, wykonanie pomiarów wielkości elektrycznych i mechanicznych, przeprowadzenie regulacji i konserwacji. Do pracowni w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych*, zostanie zakupione jedno stanowisko testera diagnostycznego z komputerem diagnostycznym. Ponadto, drugie stanowisko do mycia podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych zostanie zakupione ze środków wypracowanych przez jednostkę, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego. Dwa podnośniki w pracowni mechaniki pojazdów samochodowych i kanał w nowej pracowni transportu, są wykorzystywane do wymiany materiałów eksploatacyjnych.

²⁸ Rozwój edukacji zawodowej Powiatu Starachowickiego.

Drugie stanowisko wyposażone w lewarki i wysysarkozlewarki płynów, zostanie zakupione z projektu. Dyrektor, wskazując przyczynę niezachowania wymogu jednego stanowiska na określoną liczbę uczniów wyjaśniła, że nie było to możliwe ze względu na koszty. Jak dodała, *subwencja oświatowa przeznaczona na kształcenie w w/w zawodach jest niewystarczająca. Istotną rolę odgrywa również brak nauczycieli praktycznej nauki zawodu w branży mechanicznej i mechatronicznej.*

(akta kontroli, str. 533-565)

Zdaniem NIK, wyposażenie pracowni w niewystarczającą liczbę stanowisk, może potencjalnie wpłynąć na jakość kształcenia w trakcie zajęć praktycznych.

- b) objęte badaniem szczegółowym pracownie, w których realizowano zajęcia praktyczne na KKZ w zawodzie *mechatronik* oraz w ramach praktycznej nauki zawodu (*mechanik pojazdów samochodowych*) nie zostały wyposażone we wszystkie elementy, wskazane w podstawach programowych z 2017 r. i z 2019 r. jako obligatoryjne. Elementy brakujące wskazane w podstawie programowej z 2017 r. to: przetwornice częstotliwości, linia diagnostyczna, urządzenie diagnostyczne do pomiaru geometrii podwozia, urządzenia do pomiaru emisji spalin, stacja do obsługi klimatyzacji. Brakujące wymagane wyposażenie wskazane w podstawie programowej z 2019 r. to stanowisko szarpakowe, linia diagnostyczna wyposażona w: monitor komputerowy, pulpit komunikacyjny, stanowisko rolkowe do badania hamulców, stanowisko do badania amortyzatorów, płyta najazdowa do kontroli zbieżności, stanowisko z urządzeniami diagnostycznymi do pomiaru geometrii podwozia, stanowisko wyposażone w urządzenia do pomiaru emisji spalin, myjki do kół, stacja do obsługi klimatyzacji.

(akta kontroli, str. 464-474)

Dyrektor CKZ wyjaśniła, że ww. wyposażenie, z wyłączeniem przetwornic częstotliwości zostanie zakupione w projekcie. Zakup przetwornic nie został zaplanowany w projekcie ze względu na wysokie koszty urządzenia i ograniczone zasoby finansowe. Jak wynika z wyjaśnień, praktyka pokazała, że brak tego urządzenia nie ma wpływu na osiągnięcie wymaganych efektów kształcenia. Niemniej, w celu zrealizowania pełnego wyposażenia zawartego w podstawie programowej, zakup ten zostanie zaplanowany w przypadku poprawy sytuacji finansowej placówki lub pojawienia się możliwości skorzystania z funduszy unijnych.

(akta kontroli, str. 535-565)

2. W planach nadzoru na lata 2019/2020 oraz 2020/2021 nie wskazano przedmiotu ewaluacji wewnętrznej oraz terminu jej przeprowadzenia, co było niezgodne z § 23 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego²⁹.

(akta kontroli, str. 375-405)

Dyrektor CKZ wyjaśniła, że ewaluacja wewnętrzna przeprowadzana jest w każdym roku szkolnym i jest integralnym elementem nadzoru. Wymagania, o których mowa w § 23 ust. 3 ww. rozporządzenia zawarte są w odrębnych dokumentach, które traktują całościowo.

(akta kontroli, str. 525-526)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. W § 23 ust. 3 ww. rozporządzenia zawarto obligatoryjne elementy, które zawierać powinien plan nadzoru.

²⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551.

OCENA CZĄSTKOWA

CKZ opracowało szeroką ofertę edukacyjną, która wpisywała się w potrzeby lokalnego rynku pracy. W Centrum funkcjonował Powiatowy Punkt Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego, podejmowano też szeroką współpracę z pracodawcami i instytucjami. Kadra miała wymagane kwalifikacje, a Centrum było przygotowane do prowadzenia egzaminów zawodowych we wszystkich kształconych kwalifikacjach. Przestrzegano przepisów dotyczących organizacji pracy placówki w czasie trwania pandemii. Liczba wyposażonych stanowisk w pracowniach, w których realizowano zajęcia praktyczne w zawodach *mechatronik* i *mechanik pojazdów samochodowych* nie była jednak adekwatna do liczebności grup realizujących w nich kształcenie praktyczne, brakowało też części obligatoryjnego wyposażenia. Plan nadzoru pedagogicznego nie zawierał wszystkich wymaganych elementów, niemniej sam nadzór pedagogiczny był sprawowany i dokumentowany.

OBSZAR

2. Finansowanie kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego

Opis stanu faktycznego

Plany finansowe CKZ zostały sporządzone i zatwierdzone przez Dyrektora CKZ, po otrzymaniu pism informujących o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków dla placówki. W planie finansowym budżetu na 2019 r. ujęto kwotę dochodów w wysokości 29,5 tys. zł oraz wydatki w kwocie 1839,9 tys. zł. Na rok 2020 zaplanowano 56 tys. zł dochodów oraz 2112,4 tys. zł wydatków. W planie na 2021 r. ujęto 56 tys. zł dochodów i 2131,6 tys. zł wydatków.

Ponadto na 2019 r. opracowano odrębne plany wydatków związane z realizacją projektu *Europejski wymiar doskonalenia zawodowego uczniów i kadry CKP w Starachowicach drogą do podniesienia jakości kształcenia* (zaplanowano wydatki w wysokości 92,8 tys. zł) oraz projektu *Kształcenie w środowisku pracy. Szkoła – CKP – Pracodawca* (zaplanowano wydatki w kwocie 40,8 tys. zł). Na 2021 r. opracowano plan związany z realizacją projektu *Europejski wymiar kształcenia zawodowego uczniów CKP w Starachowicach* (planowane wydatki wyniosły 104 tys. zł).

Całość planowanych dochodów ujęto w rozdziale klasyfikacji budżetowej 80140 *Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego*. W planie wydatków w tym rozdziale ujęto natomiast: 967,6 tys. zł na 2019 r.; 1270,7 tys. zł na 2020 r. oraz 1307 tys. zł na rok 2021. W rozdziale 80151 *Kwalifikacyjne kursy zawodowe w ww.* okresie zaplanowano odpowiednio następujące wydatki: 872,3 tys. zł; 871,7 tys. zł oraz 824,6 tys. zł.

(akta kontroli, str. 566-577)

Z wyjaśnień Starosty Powiatu Starachowickiego wynika, że CKZ nie posiadało wyodrębnionego rachunku dochodów własnych, o którym mowa w art. 223 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁰. Jednostka pokrywała wydatki bezpośrednio z budżetu powiatu, a pobrane dochody wykazywała w sprawozdaniu Rb-27S i odprowadzała na rachunek dochodów budżetu powiatu.

(akta kontroli, str. 578-579)

Faktycznie wykonane dochody CKZ w objętym kontrolą okresie wyniosły w 2019 r. 46,5 tys. zł (100% planu po zmianach); 53,6 tys. zł (100% planu po zmianach) w 2020 r. oraz 25,2 tys. zł w 2021 r. (do 31 marca). Uzyskiwane dochody budżetowe pochodziły: z najmu i dzierżawy składników majątkowych, usług wymiany opon, wpływów z odsetek, z darowizn oraz z różnych dochodów. Łączne wykonane

³⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 305.

wydatki wyniosły odpowiednio 2532,7 tys. zł w 2019 r. (90% planu po zmianach); 2134,8 tys. zł w 2020 r. (87% planu po zmianach) oraz 647,4 tys. zł w 2021 r. (do 31 marca).

Wydatki wykonane w rozdziale 80151 *Kwalifikacyjne kursy zawodowe* wyniosły odpowiednio 871 tys. zł w 2019 r. oraz 842 tys. zł w 2020 r. (odpowiednio 34% i 39% wydatków ogółem). Wydatki wykonane w rozdziale 80140 wyniosły odpowiednio 1433,5 tys. zł w 2019 r. (w tym odpowiednio 271,9 tys. zł i 30,1 tys. zł na realizację projektu *Europejski wymiar doskonalenia zawodowego uczniów i kadry CKP w Starachowicach drogą do podniesienia jakości kształcenia*) oraz 1268,3 tys. zł w 2020 r. W rozdziale 80195 *Pozostała działalność* wykonano także wydatki na łączną kwotę 221,1 tys. zł oraz 13,1 tys. zł w związku z realizacją projektu *Kształcenie w środowisku pracy. Szkoła – CKP – Pracodawca*.

(akta kontroli, str. 580-613)

W strukturze wydatków ponoszonych przez CKZ (z wyłączeniem finansowanych zadań w ramach projektu i grantu) największy odsetek, tj. od 76% do 83% stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi. Koszty energii wyniosły około 7% w latach 2019-2020, zaś w 2021 r. wzrosły do 12%. Systematycznie malały natomiast wydatki na materiały i wyposażenie, z 3% ogółu wydatków w 2019 r. do 1% na dzień 31 marca 2021 r. W kontrolowanym okresie CKZ nie ponosiło wydatków inwestycyjnych, wykonywano natomiast niezbędne prace remontowe.

W ramach realizowanego projektu oraz grantu, na zakup wyposażenia i materiałów wydatkowano odpowiednio 72,1 tys. zł w 2019 r. oraz 3 tys. zł w 2020 r.

(akta kontroli, str. 614-622)

Dane o liczbie uczestników KKZ w SIO były zgodne ze stanem faktycznym: na 30 września 2019 r. w KKZ uczestniczyło 300 słuchaczy, a 97 słuchaczy z poprzednich edycji zdało egzamin zawodowy z wynikiem pozytywnym. Na dzień 30 września 2020 r. było to odpowiednio: 266 i 81 słuchaczy.

(akta kontroli, str. 627)

W latach 2019-2021 dla CKZ przyznano z subwencji oświatowej środki w wysokości odpowiednio:

- 68,4 tys. zł na 72 słuchaczy, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodowe w zakresie danej kwalifikacji oraz 1007,9 tys. zł na 343 słuchaczy KKZ;
- 98,6 tys. zł na 97 słuchaczy, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodowe w zakresie danej kwalifikacji oraz 942,6 tys. zł na 300 słuchaczy KKZ;
- 183,4 tys. zł na 81 słuchaczy, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodowe w zakresie danej kwalifikacji oraz 669,2 tys. zł na 266 słuchaczy KKZ.

W 2020 r. zwiększono ponadto część oświatową subwencji ogólnej, z przeznaczeniem na zakup sprzętu przydatnego w realizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Z wyjaśnień Starosty Powiatu Starachowickiego wynika, że źródłem finansowania realizowanych przez CKZ zadań była subwencja oświatowa oraz dochody własne powiatu.

Kwota subwencji oświatowej otrzymana w latach 2019-2020 przez Powiat Starachowicki na słuchaczy KKZ w pełni pokrywała koszty ich realizacji. Subwencja pokrywała odpowiednio 53% i 51% wszystkich wydatków poniesionych przez CKZ. Z wyjaśnień Starosty wynika, że w ramach subwencji na KKZ pokrywane są wydatki

na realizację praktycznej nauki zawodu prowadzonej przez CKZ oraz statutowa działalność pozostałych placówek oświatowych prowadzonych przez powiat starachowicki³¹.

(akta kontroli, str. 578-613)

Szacunkowe koszty realizacji poszczególnych KKZ kształtowały się na poziomie od 48 tys. zł (w zawodzie *operator obrabiarek skrawających*) do 100,2 tys. zł (w zawodzie *monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie*) dla kursów, które rozpoczęły się w 2018 r. i trwały przez cały rok 2019. Dla KKZ, które rozpoczęły się w roku 2019 szacunkowy koszt wynosił od 62,1 tys. zł (w zawodzie *magazynier logistyk*) do 132,4 tys. zł (w zawodzie *monter sieci instalacji sanitarnych*). Dla kursów uruchomionych w 2020 r. i kontynuowanych w bieżącym roku szacowany koszt wyniesie od 53,8 tys. zł (w zawodzie *technik handlowiec*) do 140,6 tys. zł (w zawodzie *krawiec*).

Koszt organizacji praktycznej nauki zawodu w podziale na poszczególne zawody nie był możliwy do oszacowania. Starosta podał, że łączne koszty organizacji PNZ w 2019 r. wyniosły 969,4 tys. zł, a w 2020 – 794,7 tys. zł.

(akta kontroli, str. 623-626)

W kalkulacji kosztów KKZ uwzględniono m.in. niższy koszt organizacji zajęć teoretycznych, które realizowano w formie *on-line*, a w przypadku jednego z KKZ – niższy koszt wynikający z realizacji zajęć praktycznych u pracodawcy. Przepracowane godziny zróżnicowano z uwzględnieniem stopni awansu nauczycieli. Oszacowano koszt materiałów zużytych na poszczególne kursy. W kalkulacjach uwzględniono dla zajęć praktycznych koszty ogólne administracji, obsługi i remontów. Kalkulacja kosztów organizacji PNZ została dokonana z uwzględnieniem kosztów stałych w odniesieniu do przepracowanych godzin.

(akta kontroli, str. 477)

Szacunkowe koszty realizacji poszczególnych form kształcenia ustawicznego w przeliczeniu na jednego uczestnika dla KKZ uruchomionych w 2018 r. wyniosły od 2,3 tys. zł (w zawodzie *technik logistyk*) do 4,7 tys. zł (w zawodzie *technik przemysłu mody*). Dla kursów, które rozpoczęły się w 2019 r. koszt ten kształtował się od 2,9 tys. zł (w zawodzie *sprzedawca*) do 6,3 tys. zł (w zawodzie *monter sieci sanitarnych*). Dla KKZ uruchomionych w 2020 r., koszt na jednego słuchacza oszacowano na kwoty od 2,2 tys. zł (w zawodzie *logistyk*) do 6,4 tys. zł (w zawodzie *krawiec*).

(akta kontroli, str.623-636)

Wszystkie objęte badaniem szczegółowym KKZ zostały w pełni sfinansowane środkami pochodzącymi z subwencji oświatowej. Wskaźnik efektywności finansowej trzech objętych badaniem szczegółowym KKZ (rozumiany jako różnica uzyskanych środków finansowych pochodzących z subwencji oświatowej do poniesionych nakładów) był dodatni we wszystkich trzech przypadkach (105% dla BD.05, który realizowany był we współpracy z pracodawcą, 133% dla EE.02, oraz 174% dla EE.05). NIK zwraca jednak uwagę, że na obniżenie kosztów realizacji wszystkich KKZ miał wpływ fakt organizowania wszystkich zajęć teoretycznych w formie zdalnej. W przypadku kursu EE.02, CKZ nie dysponowało także adekwatną do liczności grup realizujących zajęcia praktyczne liczbą stanowisk.

(akta kontroli, str. 1225)

³¹ Międzyszkolny Ośrodek Gimnastyki Korekcyjnej i Kompensacyjnej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowe Ognisko Plastyczne.

Jak wynika z wyjaśnień Dyrektora CKZ, zróżnicowanie kosztów poszczególnych kursów wynika z liczby godzin kursu w tym realizowanych *on-line* i poza placówką oraz liczby godzin zajęć praktycznych. Koszty zależą także od czasu trwania kursu, liczby uczestników z uwzględnieniem podziału na grupy, stopnia awansu zawodowego nauczycieli realizujących zajęcia, kosztów materiałów koniecznych do realizacji części praktycznej KKZ. Nie bez znaczenia jest też specyfika kwalifikacji wyznaczająca konieczność korzystania z wysokospecjalistycznego sprzętu, liczba słuchaczy, którzy zdają egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie oraz koszty utrzymania placówki. Dyrektor wyjaśniła: *wyżej wymienione czynniki determinują koszty realizacji kkz w poszczególnych kwalifikacjach i nie mam wpływu na ich wysokość. Zasadnym byłoby wyposażenie organizatora kkz w narzędzia umożliwiające egzekwowanie od uczestników obowiązkowego przystępowania do egzaminów zewnętrznych (wyższa subwencja) oraz możliwości prawne umożliwiające skrócenie czasu trwania kursu.*

(akta kontroli, str. 522)

W objętym kontrolą okresie, w CKZ podejmowano działania na rzecz uzyskania dodatkowych środków finansowych na zapewnienie funkcjonowania i rozwoju oferty kształcenia ustawicznego.

W roku szkolnym 2019/2020 zakończył się pierwszy etap projektu *Rozwój edukacji zawodowej powiatu starachowickiego*, w ramach którego powstała nowa hala, w której docelowo powstaną nowoczesne pracownie praktycznej nauki zawodu. Aktualnie uczniowie realizują już zajęcia praktyczne w oparciu o posiadane przez Centrum wyposażenie, a nauczyciele korzystają z pokoju nauczycielskiego. Trwają przygotowania do postępowania przetargowego na zakup wyposażenia.

W 2019 r. zakończono realizację projektu *Europejski wymiar doskonalenia zawodowego uczniów i kadry CKP w Starachowicach drogą do podniesienia jakości kształcenia*³². Dla 50 uczniów zorganizowano dwutygodniowe staże u partnerów zagranicznych. Kadra została ponadto przeszkolona przez okres siedmiu dni (szkolenie typu *Job shadowing*). Aktualnie realizowany jest projekt w programie Erasmus Plus Kształcenie i Szkolenie Zawodowe *Europejski wymiar kształcenia zawodowego CKP w Starachowicach*. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, przygotowany w okresie 15-28 marca 2020 r. staż nie został zrealizowany. Zrealizowano natomiast staż dla 16 uczniów u partnera w Niemczech w okresie 17-30 listopada 2019 r. Termin realizacji projektu został przedłużony.

W styczniu 2020 r. CKZ zakończył udział w projekcie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego *Innowacyjna edukacja – nowe możliwości zawodowe*³³. Placówka pozyskała grant w wysokości 324,1 tys. zł, w tym wkład własny 60,6 tys. zł na realizację projektu *Kształcenie w środowisku pracy. Szkoła – CKZ – Pracodawca*. Uczestnikami projektu było łącznie 29 uczniów Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 i Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 w zawodach *technik żywienia i usług gastronomicznych* oraz *technik budownictwa*. Partnerami projektu byli lokalni przedsiębiorcy.

(akta kontroli, str.439-463)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³² W ramach PO Wiedza Edukacja Rozwój, realizowany w okresie od 20 listopada 2017 do 19 listopada 2019 r.

³³ Działanie 4.1. Innowacje społeczne Program Operacyjny Wiedza Rozwój 2014-2020,

W Centrum prawidłowo prowadzono gospodarkę finansową i rzetelnie wprowadzano dane o liczbie uczestników KKZ do SIO. Podejmowano aktywne działania na rzecz uzyskania dodatkowych środków finansowych, w tym ze źródeł unijnych.

3. Realizacja i efektywność kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego w Centrach

Opis stanu faktycznego

Wszystkie zaplanowane w arkuszu organizacyjnym KKZ zostały zrealizowane. W roku szkolnym 2019/2020 prowadzono 12 KKZ, a w roku szkolnym 2020/2021 – 11 KKZ (w tym trzy rozpoczęte w poprzednim roku).

(akta kontroli, str. 489-493)

Badaniem szczegółowym objęto trzy KKZ: EE.02, EE.05 i BD.05. Rozkład zajęć badanych kursów był niezgodny z deklarowaną zaoczną formą zajęć, bowiem dla każdego z badanych KKZ występowały przypadki organizowania zajęć więcej niż dwa razy w tygodniu. Szerzej na ten temat w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 12-48)

Łączna liczba godzin kształcenia na ww. KKZ była zgodna z wymogami § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie KU dla zaocznej formy tych zajęć. Dla KKZ EE.02 i EE.05 liczba godzin zapewniająca efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów i zawodów w ramach obszaru elektryczno-elektronicznego była niższa od wymaganej, a liczba godzin kształcenia w zawodach EE.02 i EE.05 była wyższa od wymaganej.

(akta kontroli, str. 49-50)

Dyrektor wyjaśniła: *65% wymaganych do zrealizowania godzin to zajęcia praktyczne i teoretyczne zarówno z efektów wspólnych jak i dla poszczególnych kwalifikacji. Dla KKZ EE.02. i EE.05. liczba godzin zapewniających efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów i zawodów w ramach obszaru elektryczno-elektronicznego nie była niższa niż 65% minimalnej liczby godzin zapewniającej efekty kształcenia, gdyż 65% godzin dla wspólnych efektów kształcenia na kursie EE.02. wynosi 357,5 godziny i dla kwalifikacji EE.02. wynosi 273 godziny razem to 630,5 godziny podstawy programowej, a zrealizowane zostało 649 godzin. Analogicznie dla kursu EE.05 dla wspólnych efektów kształcenia wynosi 279,5 godziny i dla kwalifikacji EE.05. wynosi 468 godzin co razem daje 747,5 godziny według podstawy programowej, a zrealizowane zostało 780 godzin.*

(akta kontroli, str. 53)

Dla badanych KKZ, liczba słuchaczy rozpoczynających kurs wynosiła więcej niż 20 osób i była zgodna z wymogami § 8 ust. 2 ww. rozporządzenia. Warunkiem przyjęcia na objęcie badaniem KKZ było wypełnienie formularza zgłoszeniowego oraz przedłożenie świadectwa ukończenia szkoły, kserokopii dowodu osobistego i zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w kursie. Centrum nie od wszystkich słuchaczy wyegzekwowało wymagane dokumenty, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Decyzję o przyjęciu podejmowała powołana przez Dyrektora CKZ komisja rekrutacyjna.

(akta kontroli, str. 61-62, 64-81)

Przebieg kursów dokumentowany był zgodnie z regulaminem KKZ, w dziennikach zajęć i protokołach egzaminacyjnych. Frekwencja poszczególnych słuchaczy wynosiła od 85% do 100%, tym samym wszyscy słuchacze spełnili wymóg co najmniej 50% frekwencji uprawniającej do przystąpienia do egzaminu z zajęć wymaganych programem. Prowadzący zajęcia jako ocenę końcową z przedmiotów wpisywali *zaliczono*, co było niezgodne z regulaminem KKZ, który przewidywał

sześciostopniową skalę ocen. Kształcenie na KKZ odbywało się w oparciu o prawidłową podstawę programową kształcenia w zawodach.

(akta kontroli str. 49-50, 56-60, 65-287)

Przed rozpoczęciem KKZ nie podejmowano udokumentowanych działań w celu określenia struktury grupy. Jedynym wymaganiem określonym przez Centrum dla potencjalnych słuchaczy KKZ był wiek powyżej 18. roku życia. Kadra prowadząca kursy miała kwalifikacje zawodowe odpowiednie do rodzaju prowadzonego kształcenia. CKZ dla wszystkich klasyfikowanych uczestników wystawiło zaświadczenia o ukończeniu KKZ, jednak odebrało je zaledwie 42,9% uczestników kursu EE.02 i 8,6% słuchaczy kursu EE.05. Zaświadczenia nie odebrał żaden z uczestników kursu BD.05.

(akta kontroli str. 56-62, 629-642)

Dyrektor wyjaśniła: *w przypadku kursów EE.05. i BD.05. uczestnicy odbierają zaświadczenia łącznie z wynikami egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie. W pozostałych przypadkach absolwenci KKZ odbierają zaświadczenia w dogodnym dla nich terminie, często po roku lub dwóch od ukończenia kursu.*

(akta kontroli str. 54)

Centrum terminowo poinformowało OKE o rozpoczęciu kształcenia na KKZ, a informacja zawierała wszystkie wymagane elementy określone w § 9 rozporządzenia w sprawie KU i była zgodna ze stanem faktycznym.

(akta kontroli str. 65-78)

Żaden ze słuchaczy trzech badanych KKZ nie wystąpił o zwolnienie z zajęć dotyczących odpowiednio treści kształcenia lub efektów kształcenia zrealizowanych w dotychczasowym procesie kształcenia.

(akta kontroli str. 643)

Dokumentacja trzech objętych badaniem szczegółowym KKZ zawierała wszystkie wymagane § 24 ust. 2 rozporządzenia w sprawie KU elementy, tj. program nauczania, dziennik zajęć, ewidencję wydanych zaświadczeń i protokoły z przeprowadzonych zaliczeń. Dzienniki zajęć prowadzono w formie papierowej, zgodnie z § 24 ust. 3 i 4 ww. rozporządzenia, tj. odnotowując w nich imiona i nazwiska słuchaczy, liczbę godzin zajęć, tematy zajęć oraz obecność słuchaczy. Dla każdego przedmiotu realizowanego na badanych KKZ sporządzony został protokół z przeprowadzonego zaliczenia.

(akta kontroli str. 49-50, 82-99, 129-159, 212-287, 629-639)

Ewidencja zaświadczeń, zgodnie z § 24 ust. 10 pkt 1, 3 i 4 rozporządzenia w sprawie KU, zawierała imię i nazwisko, adres zamieszkania i numer PESEL osoby, której wydano zaświadczenie, numer zaświadczenia oraz potwierdzenie odbioru (w przypadku jego odebrania). W ewidencji nie wpisywano daty wydania zaświadczenia.

(akta kontroli str. 629-639)

Analiza trzech programów opracowanych dla objętych badaniem szczegółowym kursów wykazała, że prawidłowo określono łączny czas trwania kształcenia, liczbę godzin kształcenia i sposób organizacji kursu. Program uwzględniał ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe³⁴, a także cele, efekty kształcenia i kryteria ich weryfikacji, warunki realizacji kształcenia w zawodzie, w którym została wyodrębniona dana kwalifikacja, oraz minimalną liczbę godzin kształcenia w zawodzie w ramach danej kwalifikacji, będące

³⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 910, ze zm.

elementami podstawy programowej kształcenia w zawodzie (właściwe dla danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie). Opracowując program, nauczyciele korzystali z dostępnych na stronie ORE oraz Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej rekomendowanych programów nauczania – nie opracowywano autorskich programów. Analizowane programy nauczania spełniały wymogi określone w § 25 ust. 1 rozporządzenia w sprawie KU, tj. określono w nich wymagania wstępne dla uczestników i słuchaczy (wiek powyżej 18. roku życia), wskazano cele kształcenia i sposoby ich osiągnięcia, z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy uczestników kursów, wskazano nazwę zajęć i ich wymiar. W ramach poszczególnych zajęć przewidziano konkretne treści nauczania i zaplanowano efekty kształcenia, wskazując niezbędne środki i materiały dydaktyczne oraz literaturę oraz sposób i formę zaliczenia.

(akta kontroli str. 49-50)

Dyrektor poinformowała, że nauczyciele prowadzący KKZ przygotowywali i przekazywali materiały dydaktyczne w formie papierowej i elektronicznej. Materiały pochodziły z literatury przedmiotu, duża część materiałów to opracowania autorskie nauczycieli. Wskazywano również strony internetowe zawierające bazy materiałów dydaktycznych dotyczących konkretnej kwalifikacji. Materiały dydaktyczne umieszczane były na platformie Moodle.

(akta kontroli str. 644)

W planie nauczania w zakresie kwalifikacji EE.02 przewidziano następujące zajęcia edukacyjne: *Język angielski* (10 godzin), *Działalność gospodarcza* (30), *Podstawy mechatroniki* (120), *Podstawy technologii i konstrukcji mechanicznych* (69), *Urządzenia i systemy mechatroniczne* (80), *Montaż i użytkowanie elementów i podzespołów mechatronicznych* (200), *Montaż i pomiar elementów i podzespołów mechatronicznych* (90), *Technologia i konstrukcje mechaniczne* (30) oraz *Rysunek techniczny* (30). W planie nauczania w zakresie kwalifikacji EE.05 zaplanowano przedmioty: *Język angielski* (10 godzin), *Działalność gospodarcza* (30), *Elektrotechnika i elektronika* (100), *Instalacje elektryczne* (100), *Maszyny elektryczne* (75), *Urządzenia elektryczne* (75), *Pomiary elektryczne i elektroniczne* (55), *Rysunek techniczny* (20), *Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji elektrycznych* (100), *Montaż, uruchamianie i konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych* (215). W programie nauczania w zakresie kwalifikacji BD.05 zaplanowano przedmioty: *Język obcy zawodowy* (20 godzin), *Działalność gospodarcza w branży budowlanej* (62), *Podstawy budownictwa* (61), *Rysunek techniczny* (63), *Technologia sieci i instalacji sanitarnych* (144), *Wykonywanie sieci i instalacji sanitarnych* (670).

(akta kontroli str. 100-127, 160-211, 230-287)

Ocena zapotrzebowania i przydatności oferowanych kursów dokonywana była w oparciu o analizę barometru zawodów deficytowych, zainteresowanie ze strony potencjalnych słuchaczy KKZ, śledzenie ofert pracy zgłaszanych do powiatowego i wojewódzkiego urzędu pracy, zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców oraz współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi w powiecie starachowickim.

(akta kontroli str. 644)

Zdawalność objętych badaniem szczegółowym KKZ (obliczona w stosunku do liczby uczestników rozpoczynających KKZ) była niska i wynosiła: 42,9% dla kursu w zakresie kwalifikacji BD.05, 28,6% dla kursu w zakresie kwalifikacji EE.02 oraz 11,4% w zakresie kwalifikacji EE.05.

(akta kontroli str. 645)

Dyrektor oświadczyła m.in.: *żaden przepis prawa oświatowego nie nakłada na uczestników KKZ obowiązku przystąpienia do egzaminu potwierdzającego*

kwalifikacje zawodowe po ich zakończeniu. Przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje nie jest także warunkiem koniecznym do uzyskania zaświadczenia o ukończeniu KKZ. Organizator kursu nie posiada żadnego prawnego narzędzia umożliwiającego wyegzekwowanie przystąpienia kursantów do zewnętrznego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie.

Dyrektor wskazała również, że zdawalność liczona jako stosunek uczestników KKZ, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w stosunku do liczby uczestników KKZ, którzy przystąpili do obu części egzaminu wyniosła 90% dla BD.05, 100% dla EE.02 i 80% dla EE.05.

(akta kontroli str. 647-648)

Spośród 85 osób uczestniczących w KKZ, 72 nie było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w urzędach pracy w okresie objętym kontrolą. Z uczestników kursu, którzy byli zarejestrowani jako bezrobotni, siedmiu wyrejestrowało się w związku ze znalezieniem pracy, a dwóch uzyskało z urzędu pracy jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Efektywność zatrudnieniowa KKZ objętych badaniem (na podstawie danych uzyskanych z PUP) wyniosła 4,8% dla BD.05; 10,7% dla EE.02 oraz 17,1% dla EE.05.

(akta kontroli str. 646, 936-952)

Spośród słuchaczy badanych KKZ, dziewięciu słuchaczy (10,6%) wypełniło ankiety sporządzone na potrzeby niniejszej kontroli. Analiza ankiet wykazała, że:

- średni wiek uczestników kursów wyniósł 22 lata;
- diagnozę potrzeb w zakresie kursów przeprowadzono u 22% uczestników;
- o kursie 67% uczestników dowiedziało się ze szkoły, 22% od znajomego, a 11% z internetu;
- badania kompetencji przed rozpoczęciem kursu przeprowadzono dla 44% uczestników;
- po kursie do trzech miesięcy pracę znalazło 44% uczestników, do sześciu miesięcy – 23%, a 44% nie znalazło pracy w ogóle;
- uczestnicy dobrze ocenili wyposażenie CKZ i udostępnione materiały, a bardzo dobrze przydatność kursu, kontakt, wiedzę nauczycieli oraz sposób prowadzenia zajęć praktycznych.

(akta kontroli str. 935)

Centrum nie dysponowało informacjami dotyczącymi losów zawodowych absolwentów.

(akta kontroli str. 646)

Odnosnie oceny skuteczności i efektywności KKZ Dyrektor poinformowała, że informacje dotyczące absolwentów kursów CKZ posiada w ograniczonym zakresie wyłącznie w przypadkach, kiedy otrzymuje je bezpośrednio od słuchacza lub pracodawcy, u którego absolwent znajduje zatrudnienie. Istotną dla Centrum miarą skuteczności KKZ jest sytuacja kiedy słuchacz podejmuje naukę na kolejnym kursie.

(akta kontroli str. 644)

Centrum zawarło umowy z trzema zespołami szkół zawodowych³⁵ o PNZ w formie zajęć praktycznych prowadzoną na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu³⁶. Zgodnie z umowami obowiązkiem szkół było m.in:

- nadzorowanie realizacji programu zajęć praktycznych;
- zapewnienie ubezpieczenia uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków;

³⁵ Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Starachowicach, Zespół Szkół Zawodowych nr 2 w Starachowicach i Zespół Szkół Zawodowych nr 3 w Starachowicach.

³⁶ Dz. U. poz. 391.

- zapewnienie niezbędnych badań lekarskich stwierdzających przydatność do zawodu;
- zapewnienie badań wymaganych przez inspekcję sanitarną;
- przekazanie imiennego wykazu uczniów posiadających przeciwwskazania lekarskie w realizacji zajęć praktycznych;
- podjęcie współpracy z nauczycielami CKZ w celu zapewnienia korelacji wiedzy teoretycznej z praktyczną.

Centrum zobowiązane było m.in. do:

- zapewnienia warunków materialnych do realizacji PNZ, w szczególności:
 - stanowisk szkoleniowych wyposażonych w niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentacje techniczną, uwzględniających wymagania BHP,
 - odzieży oraz udostępnienie środków ochrony indywidualnej i higieny osobistej zgodnie z odrębnymi przepisami i regulaminem praktycznej nauki zawodu CKZ,
 - pomieszczeń do przechowywania odzieży,
 - dostępu do urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeń socjalno-bytowych;
- wyznaczenia do pracy z młodzieżą nauczycieli o odpowiednich kwalifikacjach;
- zapoznania uczniów z organizacją pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy oraz z przepisami i zasadami BHP, przepisami sanitarno-higienicznymi;
- nadzorowania przebiegu PNZ;
- sporządzania – w razie wypadku podczas PNZ – dokumentacji powypadkowej;
- sporządzania dokumentacji pedagogicznej;
- przekazywania comiesięcznej frekwencji zgodnie z ustalonym wzorem oraz ocen śródrocznych i rocznych;
- podjęcia współpracy z nauczycielami szkoły w celu zapewnienia korelacji wiedzy teoretycznej z praktyczną.

Zgodnie z powyższymi umowami ocena umiejętności z zajęć praktycznych ustalona przez CKZ była oceną obowiązującą.

(akta kontroli str. 285-303)

Zgodnie z *Regulaminem zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach*, na początku każdego roku szkolnego, na pierwszych zajęciach uczniowie zapoznawani byli z wewnętrzną dyscypliną pracy obowiązującą w pracowniach CKZ, regulaminem zajęć praktycznych, ogólnymi przepisami BHP, przepisami przeciwpożarowymi obowiązującymi w poszczególnych pracowniach. Uczniowie kontynuujący naukę przechodzili szkolenia stanowiskowe. Zajęcia praktyczne odbywały się pod kierunkiem nauczycieli PNZ według harmonogramu „przejsć” przez określone działy i pracownie. W regulaminie wskazano, że dobowy wymiar godzin zajęć PNZ uczniów w wieku do lat 16 nie może przekroczyć sześciu godzin, a uczniów powyżej 16 lat – ośmiu.

(akta kontroli str. 649-650)

Wewnętrzne zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów z zajęć praktycznych i praktyk zawodowych zawierał wewnętrzny system oceniania. Ocenianie wewnętrzne osiągnięć edukacyjnych ucznia w CKZ polegało na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu zdobytej wiedzy i zastosowania jej przy kształtowaniu umiejętności praktycznych oraz stopnia opanowania umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych szkolnych programów nauczania. Dla badanych PNZ w zawodach

elektryk i mechanik pojazdów samochodowych opracowano przedmiotowe systemy oceniania.

(akta kontroli str. 218-260)

W roku szkolnym 2019/2020 w CKZ zajęcia PNZ odbywali uczniowie w zawodach: *technik pojazdów samochodowych* (cyfrowy symbol zawodu 311513), *technik budownictwa* (311204), *elektromechanik pojazdów samochodowych* (741203), *operator obrabiarek skrawających* (722307), *elektryk* (741103), *mechanik pojazdów samochodowych* (723103), *kierowca mechanik* (832201), *elektromechanik* (741201), *elektromechanik* (741201). W roku szkolnym 2020/2021 zajęcia PNZ odbywały się w zawodach: *technik chłodnictwa i klimatyzacji* (311929), *technik pojazdów samochodowych*, *technik budownictwa*, *technik mechatronik* (311410), *technik elektryk*, *technik mechanik*, *elektromechanik pojazdów samochodowych* (741203), *kierowca mechanik*, *mechanik pojazdów samochodowych*, *elektromechanik pojazdów samochodowych*, *elektryk*, *monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie* (712905).

(akta kontroli str. 489-493)

Badaniem szczegółowym objęto cztery grupy realizujące PNZ, tj.:

- w roku szkolnym 2019/2020 – klasy pierwsze: w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych* (723103) – kwalifikacja MOT.05 oraz w zawodzie *elektryk* (741103) – kwalifikacja ELE.02. Obie klasy kontynuowały naukę po szkole gimnazjalnej;
- w roku szkolnym 2020/2021 – klasy drugie w ww. zawodach.

Na PNZ przyjmowano uczniów skierowanych przez szkoły, z którymi CKZ miało podpisane umowy. Przed sporządzeniem na kolejny rok szkolny arkusza organizacji, Centrum otrzymywało od szkół, z którymi współpracowało, wykaz zajęć praktycznych lub praktyk zawodowych, których realizację zleci CKZ. Wykazy te zawierały m.in. informacje dotyczące planowanego kształcenia w klasach w rozbiciu na klasy po szkole podstawowej i gimnazjum, roku nauczania, zawodu, tygodniowej liczby godzin oraz planowanej liczby uczniów. Szkoły przekazywały do CKZ szkolne zestawy programów nauczania obowiązujące w danym roku. Realizacja zajęć praktycznych odbywała się w pracowniach CKZ, wyposażonych w części niezgodnie z podstawą programową, co szczegółowo zostało opisane w obszarze pierwszym niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 285-299, 464-473, 492-493, 651-677)

Dyrektor poinformowała, że uczniowie pierwszej klasy w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych* otrzymali bluzy i spodnie, jako odzież roboczą. Z udostępnionej dokumentacji wynika, że uczniowie sporządzili wykaz zawierający ich imiona i nazwiska, wzrost, obwód pasa, obwód klatki piersiowej i podpis oraz że zakupiono bluzy i spodnie. Brak było natomiast dowodów wydania odzieży uczniom. CKZ, na czas uczestniczenia w PNZ, nie zapewniło odzieży, obuwia roboczego i środków ochrony indywidualnej przysługujących na danym stanowisku pracy uczniom pozostałych trzech badanych klas (pierwszej i drugiej w zawodzie *elektryk* oraz drugiej w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych*). Środki higieny osobistej znajdowały się w łazienkach, toaletach w budynkach Centrum.

(akta kontroli str. 464-473, 678-679)

Dyrektor wyjaśniła: *zgodnie z art. 237⁷ Kodeksu Pracy zdecydowaliśmy, że ubrania robocze zapewniamy tylko dla zawodów, gdzie istnieje duże ryzyko zniszczenia lub zabrudzenia odzieży własnej. W przypadku zawodu elektryk takie ryzyko jest na niskim poziomie. W przypadku klasy drugiej w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych uczniowie otrzymali ubrania w klasie pierwszej. W klasie drugiej uczniowie korzystają z ubrania zakupionego w klasie pierwszej. Zakup ubrania*

w kolejnych latach nauki, możliwy jest w przypadku znacznej zmiany rozmiaru. Dotychczas takie przypadki nie były zgłaszane przez uczniów. Obuwie robocze nie jest zapewniane ze względu na wysoki koszt oraz konieczność częstej wymiany w związku z etapem rozwojowym młodzieży. Środki ochrony indywidualnej: rękawice, okulary są udostępniane na bieżąco. Słuchawki w przypadku uczniów nie są wymagane, ponieważ nie mogą pracować – uczyć się w warunkach szkodliwych. Przyjęcie ucznia na zajęcia praktyczne do klasy pierwszej w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych jest równoznaczne z wyposażeniem ucznia w ubranie robocze. Dotychczas w naszej placówce nie miał miejsca przypadek, że uczeń znajdujący się na liście w dzienniku nie otrzymał ubrania roboczego. W tabeli, w której opiekun klasy zbierał informacje o rozmiarze ubrania znajduje się podpis ucznia, a od 1 września 2021 roku do tabeli zostanie wprowadzona dodatkowa rubryka – pokwitowanie odbioru ubrania.

(akta kontroli str. 682-683)

W zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych* w pierwszej klasie, w ramach PNZ realizowano zajęcia praktyczne z przedmiotu *Naprawa zespołów i podzespołów pojazdów samochodowych*, w wymiarze 10 godzin tygodniowo. Zajęcia odbywały się w pracowni elektroniki (dwie godziny tygodniowo), pracowni obrabiarek konwencjonalnych (pięć godzin) i pracowni elektromechaniki pojazdów samochodowych (trzy godziny). Natomiast w drugiej klasie zajęcia praktyczne prowadzone były z dwóch przedmiotów, tj. *Naprawa zespołów i podzespołów pojazdów samochodowych* w wymiarze czterech godzin tygodniowo oraz *Diagnozowanie podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych*, w wymiarze sześciu godzin tygodniowo. Zajęcia odbywały się w pracowni obrabiarek sterowanych numerycznie, pracowni obróbki ręcznej oraz pracowni diagnostyki i naprawy samochodów.

(akta kontroli str. 684-696, 823-924)

W zawodzie *elektryk*, w pierwszej klasie, w ramach PNZ realizowano zajęcia w wymiarze 10 godzin tygodniowo, w tym z przedmiotu *Montaż instalacji elektrycznych* (cztery godziny), *Podstawy elektrotechniki i elektroniki* (pięć godzin) i *Rysunek techniczny* (godzina). Zajęcia odbywały się w pracowni *montażu, uruchamiania i konserwacji instalacji elektrycznych*. W drugiej klasie zajęcia praktyczne prowadzone były w wymiarze 10 godzin tygodniowo, w tym z przedmiotu *Montaż instalacji elektrycznych* (sześć godzin) oraz *Montaż maszyn i urządzeń elektrycznych* (cztery godziny). Zajęcia odbywały się w pracowni *montażu, uruchamiania i konserwacji instalacji elektrycznych, pracowni instalacji elektrycznych* oraz *pracowni napędów elektrycznych*.

(akta kontroli str. 697-822)

W objętych analizą klasach zajęcia w ramach PNZ odbywały się dwa razy w tygodniu, a dobowy wymiar godzin był zgodny z określonym w § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu. Klasy nie były dzielone na grupy. Zajęcia praktyczne prowadziły osoby o odpowiednich kwalifikacjach. Wyznaczono opiekunów klas. Uczniowie zostali zapoznani z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy oraz z przepisami i zasadami BHP.

Przebieg zajęć praktycznych dokumentowano w dzienniku lekcyjnym, w którym odnotowywano obecność uczniów, temat zajęć, liczbę godzin oraz oceny cząstkowe i końcowe.

(akta kontroli str. 778-927)

PNZ w pierwszej klasie w zawodzie *mechanik pojazdów samochodowych* ukończyło 11 z 12 uczniów, tj. 92%, w tym 45% z ocenami dobrymi, bardzo dobrymi

i celującymi. Natomiast na koniec pierwszego półrocza klasy drugiej siedmiu z dziesięciu uczniów, którzy rozpoczęli drugą klasę uzyskało oceny pozytywne, w tym 71% z ocenami dobrymi, bardzo dobrymi i celującymi.

Spośród 18 uczniów rozpoczynających naukę PNZ w pierwszej klasie w zawodzie *elektryk*, klasę ukończyło 17 uczniów (94%), w tym 41% z ocenami dobrymi, bardzo dobrymi i celującymi. Na koniec pierwszego półrocza drugiej klasy 12 z 16 uczniów, którzy rozpoczęli drugą klasę uzyskało oceny pozytywne, w tym 67% uzyskało oceny dobre lub bardzo dobre (oceny celujące nie wystąpiły).

PNZ objęta szczegółowym badaniem nie była realizowana w systemie dualnym, modułowym ani w ramach praktyk zagranicznych.

Żaden z uczniów nie został zatrudniony, ponieważ uczniowie kontynuowali naukę.

(akta kontroli str. 928-929)

Nauczyciele PNZ wskazali m.in. na następujące bariery występujące w efektywnej realizacji PNZ:

- nie do końca świadomy wybór zawodu przez ucznia, co powoduje niewielkie zainteresowanie zajęciami;
- niski poziom wiedzy uczniów, którą powinni przyswoić na poprzednim etapie nauki;
- niewykształcone podstawowe umiejętności manualne wśród młodzieży;
- uczniowie przychodzący do szkoły posiadają dysfunkcje w nauce oraz orzeczenia lekarskie o wadach rozwojowych i deficytach;
- grafika pisma (większość uczniów pisze w sposób nieczytelny, uniemożliwiający samodzielne odczytywanie zapisanej przed chwilą notatki);
- brak funduszy na doposażenie pracowni;
- zbyt duża liczba uczniów w grupach na zajęciach PNZ.

(akta kontroli str. 930-932)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Faktyczny rozkład zajęć trzech objętych badaniem KKZ był niezgodny z deklarowaną zaoczną formą zajęć, o której mowa w art. 4 pkt 29c ustawy Prawo oświatowe.

Zgodnie z tym przepisem, przez kształcenie w formie zaocznej należy rozumieć kształcenie, które odbywa się co dwa tygodnie przez dwa dni, a w uzasadnionych przypadkach - co tydzień przez dwa dni. Zajęcia na KKZ:

- EE.02 w 17 z 29 tygodni odbywały się więcej niż przez dwa dni w tygodniu,
- EE.05 w 19 z 37 tygodni odbywały się więcej niż przez dwa dni w tygodniu,
- BD.05 w 31 z 50 tygodni odbywały się więcej niż przez dwa dni w tygodniu.

(akta kontroli str. 12-48)

Dyrektor wyjaśniła: *zajęcia odbywały się więcej niż dwa razy w tygodniu ze względu na brak możliwości zrealizowania cytowanego przepisu Prawa oświatowego:*

- a) *w wyniku przeprowadzonych symulacji liczba godzin w poszczególnych kursach, które zgodnie z prawem muszą się zakończyć 6 tygodni przed egzaminem powoduje, że każdy z kursów musiałby trwać co najmniej 2,5 roku co skutkowało by brakiem naboru na KKZ;*
- b) *zgodnie z art. 117 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe wykorzystaliśmy techniki kształcenia na odległość - zajęcia teoretyczne odbywały się w formie on-line;*
- c) *w przypadku kursu BD.05. zrealizowano 100% godzin podstawy programowej (uzgodnienia z pracodawcami);*
- d) *kandydaci deklarują chęć uczestnictwa w kursach, które zostaną zrealizowane i zakończą się egzaminem w ciągu jednego roku szkolnego, zgodnie z definicją kursu jako krótkiej formy kształcenia.*

(akta kontroli str. 53)

NIK zwraca uwagę, że organizowanie zajęć częściej niż dwa dni w tygodniu nie wpisuje się w definicję formy zaocznej, dla której zarezerwowano możliwość ograniczenia liczby godzin kształcenia do poziomu 65% godzin określonych w podstawie programowej. CKZ, w przypadku zajęć praktycznych w dwóch z trzech ww. kursów, korzystało z możliwości ograniczenia liczby godzin.

2. Centrum nie egzekwowało od słuchaczy badanych trzech KKZ dokumentów (świadectwa ukończenia szkoły, zaświadczenia lekarskiego), które zgodnie z § 5 ust. 4 *Regulaminu rekrutacji uczestników na kwalifikacyjne kursy zawodowe w Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach*, stanowiącym załącznik nr 2 do zarządzenia Dyrektora nr 22/2019 Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach, należało złożyć wraz z podaniem o przyjęcie na bezpłatny KKZ.

Kompletu wymaganych ww. regulaminem dokumentów nie dostarczyło:

- trzech z 21 uczestników KKZ w kwalifikacji BD.05, w tym dwie osoby nie złożyły świadectwa ukończenia szkoły, jedna osoba – zaświadczenia lekarskiego;
- 13 z 36 uczestników KKZ w kwalifikacji EE.05 nie złożyło świadectwa ukończenia szkoły;
- 26 z 29 uczestników KKZ w kwalifikacji EE.02, w tym 26 osób nie dostarczyło zaświadczenia lekarskiego, 16 osób – świadectwa ukończenia szkoły.

(akta kontroli str. 61-62, 64, 79-81)

Dyrektor wyjaśniła: *pracownicy CKZ regularnie monitorowali o dostarczenie wszystkich wymaganych dokumentów uczestników kursu. Uczestnicy deklarowali dostarczenie dokumentów w najbliższym terminie. (...) Z dniem 1 czerwca 2021 r. Regulamin rekrutacji uczestników na kwalifikacyjne kursy zawodowe w CKZ w Starachowicach zostanie zmieniony.*

Dyrektor wyjaśniła ponadto, że z uwagi na rozpoczęcie kursu, jedynym rozwiązaniem było jego rozwiązanie, ze szkodą dla kursantów, którzy dostarczyli komplet dokumentów.

(akta kontroli str. 53-54, 956)

W trakcie kontroli NIK, brakujące dokumenty osób będących uczniami Zespołu Szkół nr 3 zostały uzupełnione. Dyrektor wyjaśniła, że brak zaświadczeń dotyczy uczniów Zespołu Szkół Nr 2 oraz czterech osób niebędących uczniami. Uczestnikom tym wydano skierowanie na badania, lecz mimo monitów i zapewnień kursantów, nie udało się uzyskać zaświadczeń lekarskich.

(akta kontroli str. 956)

NIK zwraca uwagę, że warunkiem rozpoczęcia kształcenia na KKZ w sytuacji, gdy w trakcie praktycznej nauki zawodu słuchacze narażeni są na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia, jest przedłożenie orzeczenia o istnieniu lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania i odbywania KKZ, o którym mowa w § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich kandydatów do szkół ponadpodstawowych lub wyższych i na kwalifikacyjne kursy zawodowe, uczniów i słuchaczy tych szkół, studentów, słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz doktorantów³⁷. W trosce o bezpieczeństwo uczestników podejmujących kształcenie na KKZ, niezbędne jest podjęcie skutecznych i udokumentowanych działań zmierzających do wyegzekwowania przedłożenia orzeczeń lekarskich.

³⁷ Dz. U. poz. 1651.

3. Słuchacze trzech badanych KKZ (EE.02, EE.05 i BD.05) zostali ocenieni z poszczególnych przedmiotów niezgodnie z zasadami określonymi w § 9 *Regulaminu kwalifikacyjnych kursów zawodowych prowadzonych przez Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach*, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia Dyrektora nr 22/2019 Centrum Kształcenia Zawodowego w Starachowicach. Zamiast ocen według sześciostopniowej skali³⁸, uczniowie uzyskali „zaliczenie” każdego z przedmiotów.

(akta kontroli str. 56-60, 91-99, 139-159, 218-226)

Dyrektor wyjaśniła: w związku z *niejednoznacznością zapisów dotyczących zaliczania i oceniania uczestników kursów (§ 8 i § 9) w Regulaminie kwalifikacyjnych kursów zawodowych prowadzonych przez CKZ w Starachowicach, zobowiązuję się do opracowania nowego Regulaminu przez Radę Pedagogiczną.*

(akta kontroli str. 54)

4. Ewidencja zaświadczeń o ukończeniu KKZ nie zawierała daty wydania zaświadczenia, co było niezgodne z § 24 ust. 10 pkt 2 rozporządzenia w sprawie KU.

(akta kontroli str. 629-639)

Dyrektor wyjaśniła: w związku z *brakami kadrowymi pracownik wydający zaświadczenia w zastępstwie nie wskazał konieczności wpisania daty przy odbiorze zaświadczenia.*

(akta kontroli str. 54)

OCENA CZĄSTKOWA

Centrum zapewniło prawidłową liczebność grup uczestników. Programy nauczania KKZ spełniały wymogi określone w rozporządzeniu w sprawie KU. Rozkład zajęć trzech objętych badaniem szczegółowym KKZ, które rozpoczęły się w kontrolowanym okresie był niezgodny z deklarowaną zaoczną formą zajęć, bowiem występowały przypadki organizowania zajęć więcej niż dwa dni w tygodniu. CKZ nie egzekwowało od słuchaczy ww. kursów wymaganych dokumentów, w szczególności zaświadczeń lekarskich. Ponadto słuchacze tych kursów oceniani byli niezgodnie z wymogami regulaminu KKZ, a ewidencja zaświadczeń o ukończeniu KKZ nie zawierała daty jego wydania. CKZ zapewniło prawidłową liczbę godzin kształcenia w ramach PNZ, rzetelnie prowadzono też dokumentację. Uczniom badanych klas w zawodzie *mechanik samochodowy* zapewniono odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej, przysługujące na danym stanowisku pracy podczas realizacji PNZ. Nauczyciele PNZ oraz prowadzący KKZ posiadali wymagane kwalifikacje. Zdawalność KKZ w odniesieniu do liczby uczestników rozpoczynających kurs była niska. Efektywność ogólna PNZ rozumiana jako udział uczniów, którzy rozpoczęli PNZ i ukończyli ją z wynikiem pozytywnym była zadowalająca.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie odpowiedniej, dostosowanej do liczby posiadanych stanowisk w pracowniach CKZ, liczebności grup realizujących kształcenie praktyczne, stosownie do wymogów zawartych w podstawie programowej kształcenia w zawodach *mechatronik* i *mechanik pojazdów samochodowych*.

³⁸ Niedostateczny, dopuszczający, dostateczny, dobry, bardzo dobry i celujący.

2. Podjęcie działań zapewniających kształcenie praktyczne w zawodzie *mechatronik* i *mechanik pojazdów samochodowych* z wykorzystaniem pełnego, wymaganego podstawą programową wyposażenia pracowni.
3. Ujmowanie w planie nadzoru pedagogicznego wszystkich elementów, o których mowa w § 23 ust. 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.
4. Podjęcie działań organizacyjnych umożliwiających realizację KKZ w formie zaocznej zgodnie z wymogami tej formy kształcenia.
5. Egzekwowanie od kandydatów na uczestników KKZ dokumentów wskazanych w obowiązującym w Centrum regulaminie rekrutacji.
6. Ocenianie słuchaczy zgodnie z wymogami określonymi w obowiązującym w CKZ regulaminie kwalifikacyjnych kursów zawodowych.
7. Uwzględnienie w ewidencji wydanych zaświadczeń o ukończeniu KKZ informacji o dacie wydania zaświadczenia.

Uwagi NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, maja 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

Kontrolerzy
Marzena Baradziej
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

Piotr Fatalski
Główny specjalista
kontroli państwowej

.....
podpis